

**MINISTERE DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

**MINISTERIE VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DES FAÇADES, TOITURES, ET A L'INTERIEUR DU VESTIBULE, DU GRAND ESCALIER ET DES SALONS SITUES AU REZ-DE CHAUSSEE ET PREMIER ETAGE DU CHATEAU DE LA SOLITUDE SIS AVENUE SCHALLER 54, A AUDERGHEM

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, DE BEDAKING EN, IN HET INTERIEUR, VAN DE VESTIBULE, DE GROTE TRAP EN DE SALONS OP DE BEGANE GROND EN DE EERSTE VERDIEPING VAN HET KASTEEL "LA SOLITUDE" GELEGEN SCHALLERLAAN 54 TE OUDERGEM

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment l'article 18;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed, inzonderheid op artikel 18;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ARRETE:

BESLUIT:

Article 1er - Est entamée la procédure de classement comme monument des façades, toitures, et à l'intérieur du vestibule, du grand escalier et des salons situés au rez-de-chaussée et premier étage du château de la Solitude sis avenue Schaller 54, à Auderghem, connu au cadastre d'Auderghem, 2ème division, section B, 4ème feuille, parcelle no 34f, en raison de son intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I au présent arrêté.

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot bescherming als monument van de gevels, de bedaking en, in het interieur, van de vestibule, de grote trap en de salons op de begane grond en de eerste verdieping van het kasteel "La Solitude" gelegen Schallerlaan 54 te Oudergem, bekend ten kadaster te Oudergem, 2de afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr. 34f wegens hun, historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in de bijlage I van dit besluit.

La délimitation du monument est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

De afbakening van het monument wordt aangeduid op het plan in de bijlage II van dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 04 -03- 1999

Brussel, 04 -03- 1999

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Charles PICQUE

Nadine SOUGNÉ

GRBC - Chancellerie

BHR - Kanselarij

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DES FAÇADES, TOITURES, ET A L'INTERIEUR DU VESTIBULE, DU GRAND ESCALIER ET DES SALONS SITUES AU REZ-DE CHAUSSEE ET PREMIER ETAGE DU CHATEAU DE LA SOLITUDE SIS AVENUE SCHALLER 54, A AUDERGHEM

Réf. cadastrale : Cadastre d'Auderghem, 2ème division, section E, 4ème feuille, parcelles no 34f.

Description sommaire

La construction du château de la Duchesse de Cröy communément appelé « château de la Solitude » a été achevée en 1912. De style classique d'inspiration Louis XVI la demeure d'une grande sobriété est symétrique et axée autour du corps d'entrée en léger ressaut. En forme de parallélépipède, son élévation compte trois niveaux dégressifs sur caves. Le rez-de-chaussée est traité à refends, les premier et second étages sont liés par des pilastres monumentaux, jumelés et coiffés de chapiteaux sur les travées marquant l'entrée. Les fenêtres en plein cintre du rez-de-chaussée sont inscrites, et frappées d'une clé. Aux étages les encadrements moulurés sont rectangulaires. Au bel étage, les baies sont devancées de garde-corps en ferronnerie et soulignées par un entablement. Les finitions sont classiques, l'entablement étant simplement marqué par un bandeau et surmonté par une large corniche. La toiture plate est délimitée par une balustrade à dès. La façade avant aligne 9 travées. La travée d'honneur dans l'axe est successivement percée au rez-de-chaussée par l'entrée principale à encadrement cintré frappé d'une clé en cartouche, au bel étage par une porte-fenêtre ouvrant sur un balcon reposant sur d'imposantes consoles jumelées et au troisième niveau par un œil de bœuf garni d'une guirlande. La porte à deux battants en fer forgé vitré est typique de l'architecture Beaux-Arts, les châssis à petits-bois sont d'origine. Un escalier monumental en T et une rampe carrossable mène à l'entrée devancée d'un perron délimité par une balustrade. Les façades latérales comptent respectivement cinq travées au nord-est et quatre au sud-est. La façade postérieure un peu plus étroite que la façade principale compte 8 travées. Les quatre travées du centre forment une légère avancée et sont munies d'un balcon continu au bel étage. De ce côté une terrasse longe le bâtiment et domine une vaste pelouse.

L'intérieur du château conserve la majeure partie de ses dispositions et décors d'origine. Seul le sous-sol ayant abrité les cuisines, un réfectoire, les chaufferies ainsi que les cages d'escaliers secondaires ont subi quelques transformations pour être adaptés à des normes plus modernes d'hygiène et de sécurité. Tout comme les façades, l'intérieur présente une grande lisibilité et un décor classique exempt de surcharge qui s'affirme par sa sobriété et son raffinement. Le plan de distribution est très simple et s'articule autour du hall d'entrée et du couloir qui à tous les niveaux traverse le bâtiment dans sa longueur. Au rez-de-chaussée, un large dégagement est formé par le hall d'entrée et l'escalier monumental en pierre blanche, simili et rampe en fer forgé. Les murs du hall et de la cage d'escalier sont animés par des pilastres et des refends. Ces éléments ainsi qu'un jeu de niches et de portes vitrées contribuent à agrandir l'espace et créer des perspectives. Le hall communique par une large baie avec le grand vestibule qui dessert les chambres et les salons. Ceux-ci conservent leur décor caractéristique : lambris, cheminées de marbre, miroirs, parquets, plafonds moulurés. On distingue notamment le salon « Louis XVI », un salon « Empire », un fumoir-bibliothèque avec mobilier intégré et l'office qui a également conservé son mobilier.

De part et d'autre du hall un escalier de service dessert les étages. Le bel étage était occupé par une série de chambres. Le second était réservé aux gens de maison. A ce niveau, un

large lanterneau éclaire le vestibule garni de rangées d'armoires et apporte un éclairage indirect au couloir de l'étage inférieur.

Implantée en lisière de forêt de Soignes le parc du château tel qu'il se présente actuellement (10ha 24 a environ) ne s'étend plus que sur la moitié de sa superficie d'origine. Hormis quelques plantations ornementales, son intérêt est essentiellement de nature forestière. Le bois est une hêtraie mélangée de châtaigniers, d'érables et de tilleuls de grande taille. A l'arrière du château, bordée par la forêt s'étend une vaste pelouse. L'entrée monumentale à quelque peu perdu de sa majesté par l'implantation, inadéquate de pavillons bas et une minéralisation excessive, jadis cette zone était occupée par un jardin à la française.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique, artistique, esthétique, paysager et scientifique :

Le château de la solitude a été érigé à la demande de la Duchesse Marie-Ludmille Rose de Croÿ, Princesse d'Arenberg qui veuve dès 1906 désirait se retirer avec ses quatre enfants dans cette demeure située aux portes de la forêt. Terminés vers 1912, les plans du château ont été dressés en 1910 par l'architecte François Malfait à qui l'on doit notamment le pavillon d'orchestre du Vaux hall et une participation à la restauration de nombreux monuments (église du Sablon, maisons aux abords de la Grand-Place). A la mort de la Duchesse, le château sera vendu à l'Etat en vue d'y abriter un home pour les enfants de forains. A cette époque le domaine était constitué du château avec ses dépendances, du parc, de terres, vergers, bois, pâture, chemin et maison chenil situés au lieu-dit Blankendelle, triage du tambour, chaussée de Wavre et avenue Schaller pour une contenance de 23 hectares. Une partie de ces terrains ont été aménagés en terrain de sport.

Le château présente des qualités architecturales indéniables. Tant au travers de son élévation que de son plan, on ressent une recherche de simplicité, de rationalité et de raffinement. Les décors inspirés du classicisme sont sobres, on y perçoit cependant l'empreinte du style Beaux-Arts dont on retrouve la trace au travers de quelques éléments ornementaux (guirlandes, œil de bœuf) et par l'emploi du fer forgé pour la porte vitrée et la rampe d'escalier, de la pierre blanche naturelle ou reconstituée.

Le site comporte de nombreux arbres de haute tige de grande taille et conserve des qualités paysagères évidentes. Il constitue un prolongement naturel de la forêt de Soignes et joue un rôle tampon entre la forêt et les zones urbanisées. Un jardin à la française traversé d'allées s'étendait jadis devant la demeure. Malheureusement des pavillons scolaires en béton et un terrain de sport ont dénaturé ce parterre qu'il faudrait réaménager en jardin.

Tant pour son intérêt historique, artistique, esthétique, paysager et scientifique le château et ses abords méritent d'être protégés.

Vu pour être annexé à l'arrêté du

04-03-1999 ,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Copie
certifiée conforme

Charles PICQUE.

V.9511

NADINE SOUGNÉ
CHANCELLERIE

**BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE
INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN
DE GEVELS, DE BEDAKING EN, IN HET INTERIEUR, VAN DE VESTIBULE, DE
GROTE TRAP EN DE SALONS OP DE BEGANE GROND EN DE EERSTE
VERDIEPING VAN HET KASTEEL "LA SOLITUDE" GELEGEN SCHALLERLAAN 54
TE OUDERGEM**

Kadastrale gegevens : kadaster van Oudergem, 2de afdeling, sectie E, 4de blad, perceel nr 34f.

Beknopte beschrijving

De bouw van het kasteel van hertogin de Croÿ, beter bekend als kasteel "La Solitude", werd voltooid in 1912. Het betreft een gebouw in classicistische stijl van Lodewijk XIV-inspiratie, zeer sober en symmetrisch opgevat, met een licht uitspringende centrale ingangspartij. De opstand omvat drie in de hoogte afnemende niveaus op een kelderverdieping. Het grondplan heeft de vorm van een parallellepipedum. De benedenverdieping heeft over de hele breedte schijnvoegen, terwijl de eerste en tweede verdieping verbonden zijn door monumentale dubbele pilasters met kapiteel die de traveeën rond de ingang aflijnen. De rondboogramen van de benedenverdieping zijn verdiept en bekroond met een sluitsteen. De raamlijsten op de verdiepingen zijn rechthoekig. De ramen op de eerste verdieping hebben smeedijzeren borstweringen en worden benadrukt door een hoofdgestel. De afwerking is klassiek, het hoofdgestel bestaat uit een eenvoudige lijst met daarboven een brede kroonlijst. Het plat dak wordt omgeven door een balustrade met rechthoekige balusters. De voorgevel bestaat uit 9 traveeën. De ertravee in de as van het gebouw wordt op de benedenverdieping doorbroken door de hoofdingang met boogvormige omlijsting waarboven een sluitsteen in een cartouche, op de eerste verdieping door een glazen deur die naar een balkon leidt dat op forse dubbele consoles rust, en op de tweede verdieping door een oeil-de-boeuf versierd met een bloemenslinger. De smeedijzeren vleugeldeur is typisch voor de beaux-arts-architectuur, de roedeverdeling is oorspronkelijk. Een monumentale trap in T-vorm en een toegangshelling voor wagens leiden naar de ingang waarvoor een bordes ligt, begrensd door een balustrade. De zijgevels omvatten respectievelijk vijf traveeën aan de noordwestelijke zijde en vier traveeën aan de zuidwestelijke zijde. De achtergevel is iets smaller dan de voorgevel en telt 8 traveeën. De vier middelste traveeën springen lichtjes uit en hebben een doorlopend balkon op de eerste verdieping. Een gevelbreed terras kijkt aan de achterzijde op een uitgestrekt gazon uit.

Binnen in het kasteel is het overgrote deel van de oorspronkelijke inrichting en decors bewaard gebleven. Alleen de kelderverdieping met de keukens, een eetzaal en de verwarmingsruimtes, alsook de secundaire trappenhuizen hebben enkele verbouwingen ondergaan om te voldoen aan de hedendaagse normen inzake hygiëne en veiligheid. Net als de gevels kenmerkt ook het interieur zich door een grote leesbaarheid en een klassiek decor, vrij van elke overdaad opvallend vanwege zijn soberheid en verfijning. Het indelingsplan is zeer eenvoudig en gaat uit van de hal en de centrale gang die het gebouw op alle niveaus in de lengte doorkruist. Op de benedenverdieping vormen de hal en de monumentale trap in witte natuursteen en kunststeen met smeedijzeren leuning een grote open ruimte. De muren van de hal en het trappenhuis worden verlevendigd door pilasters en schijnvoegen. Deze elementen en een spel van nissen en glazen deuren doen de ruimte nog groter lijken en creëren perspectieven. De hal staat via een brede deuropening in verbinding met de grote vestibule, die toegang geeft tot de kamers en de salons. Deze hebben hun karakteristieke

decors behouden : lambriseringen, marmeren schouwen, spiegels, parketvloeren en plafonds met lijstwerk. Men onderscheidt een "Lodewijk XVI"-salon, een "empire"-salon, een bibliotheek-rooksalon met ingebouwd meubilair en een bureau dat eveneens zijn meubilair heeft bewaard.

Aan weerszijden van de hal leidt een diensttrap naar de verdiepingen. Op de eerste verdieping bevond zich een reeks kamers. De tweede verdieping diende voor het huispersoneel. Op dit niveau verlicht een brede lichtkoepel de met rijen kasten versierd vestibule en laat onrechtstreeks licht binnen in de gang op de benedenverdieping.

Het park van het kasteel, gelegen aan de rand van het Zoniënwood, is tegenwoordig nog maar half zo groot (circa 10 ha 24 a) als vroeger. Behalve enkele sieraanplantingen bevat het park vooral bossen en hierin schuilt dan ook zijn voornaamste waarde. Het gaat overwegend om beuken vermengd met oude kastanjes, populieren en linden van groot formaat. Aan de achterzijde van het kasteel ligt een groot grasveld door bos omzoomd. De monumentale ingang heeft van zijn statigheid verloren door de ondoordachte inplanting van lage paviljoenen en door het overmatig gebruik van steen en beton. Vroeger bevond zich hier een Franse tuin.

Waarde van het goed volgens de maatstaven zoals bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

Historische, artistieke, esthetische, landschappelijke en wetenschappelijke waarde :

Het kasteel "La Solitude" is gebouwd in opdracht van hertogin Marie-Ludmille Rose de Croÿ, prinses van Arenberg, die zich, nadat ze in 1906 weduwe was geworden, met haar vier kinderen wou terugtrekken in een woning aan de rand van het Zoniënwood. De plannen werden in 1910 getekend door architect François Malfait, die ook het orkestpaviljoen van de Vaux-hall ontwierp en betrokken was bij de restauratie van talrijke monumenten (Zavelkerk, huizen rond de Grote Markt). Het kasteel zelf was klaar in 1912. Na de dood van de hertogin werd het verkocht aan de Belgische Staat om er een tehuis voor kinderen van kermisreizigers van te maken. Op dat ogenblik had het domein een oppervlakte van 23 hectare. Het omvatte het kasteel met de bijgebouwen, een park, akkers, boomgaarden, bos, weiden, een weg en jachthondenverblijf in Blankendelle, de "trière du tambour" tussen de Waverse Steenweg en de Schallerlaan. Een deel van deze terreinen is later omgevormd tot sportvelden.

Het kasteel bezit onmiskenbare architecturale kwaliteiten. Zowel de opstand als het grondplan geven blijk van een streven naar eenvoud, rationaliteit en verfijning. De op het classicisme geïnspireerde decors zijn sober maar vertonen toch de invloed van de beaux-arts-stijl in een aantal decoratieve elementen (bloemenslingers, oeil-de-boeuf) en door het gebruik van smeedijzer voor de voordeur en de trapleuningen, en van witte natuursteen en kunststeen.

Het domein bevat talrijke grote en hoge bomen en bezit duidelijke landschappelijke kwaliteiten. Het is een natuurlijke verlenging van het Zoniënwood en speelt een rol als buffergebied tussen het woud en de verstedelijkte zones. Vroeger lag er voor het kasteel een Franse tuin doorkruist met paden. Dit gedeelte wordt nu helaas ingenomen door betonnen schoolpaviljoenen en zou in zijn vroegere staat moeten worden hersteld.

Zowel vanwege hun historische als artistieke, esthetische, landschappelijke en wetenschappelijke waarde verdienen het kasteel en zijn omgeving te worden beschermd.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 04-03-1999

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

VOOR EENSLUIDEND
VERKLAARD AFSCHRIFT

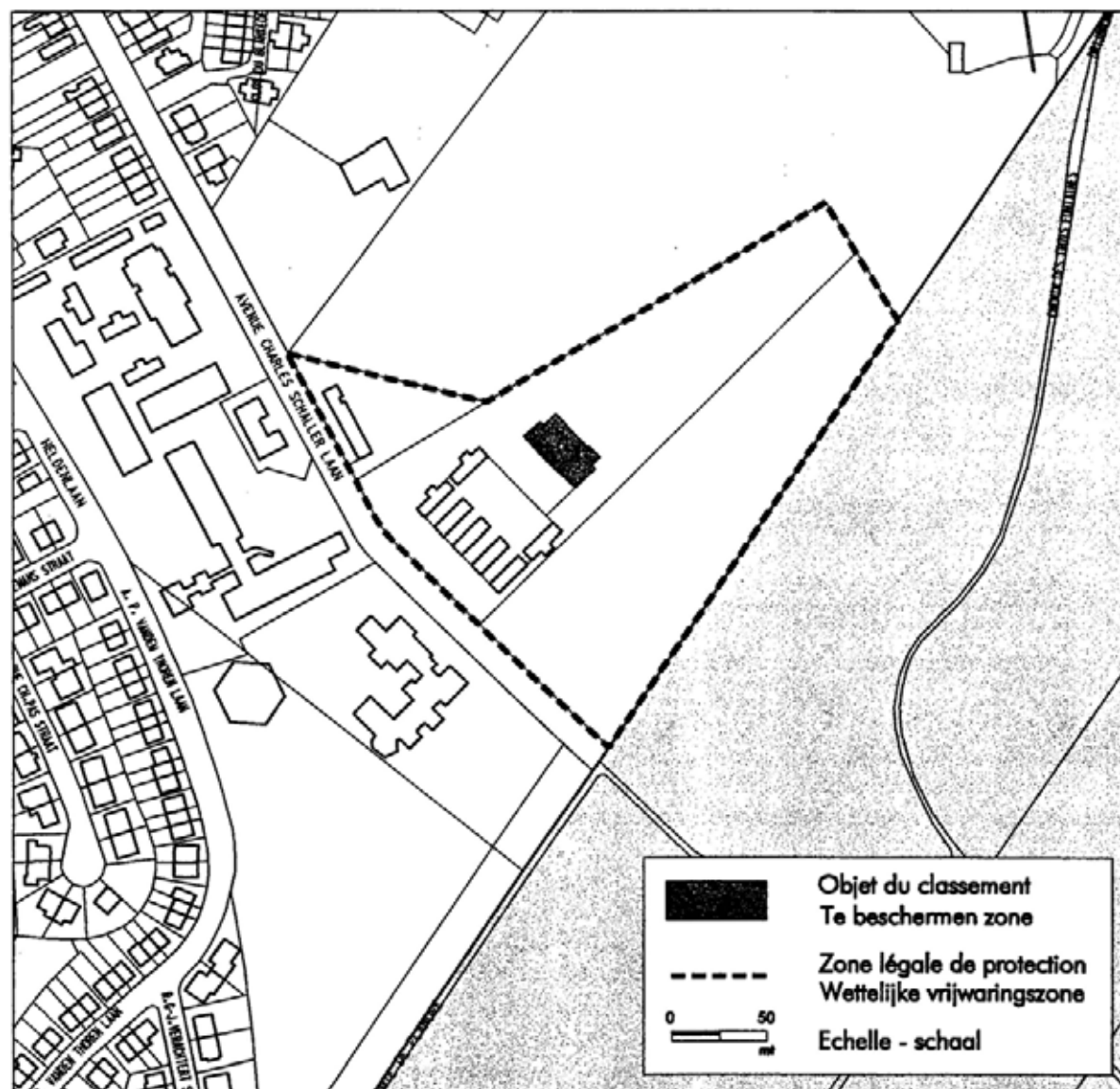

NADINE SOUGNÉ
KANSELARIJ

ANNEXE II A L'ARRETE DU BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
 GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
 BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA HOUDENDE INSTELLING VAN DE
 PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS
 MONUMENT DES FAÇADES, TOITURES, ET MONUMENT VAN DE GEVELS, DE
 A L'INTERIEUR DU VESTIBULE, DU GRAND BEDAKING EN, IN HET INTERIEUR, VAN
 ESCALIER ET DES SALONS SITUÉS AU REZ- DE VESTIBULE, DE GROTE TRAP EN DE
 DE CHAUSSEE ET PREMIER ETAGE DU SALONS OP DE BEGANE GROND EN DE
 CHATEAU DE LA SOLITUDE SIS AVENUE EERSTE VERDIEPING VAN HET KASTEEL
 SCHALLER 54, A AUDERGHEM "LA SOLITUDE" GELEGEN
 SCHALLERLAAN 54 TE OUDERGEM.

DELIMITATION DU MONUMENT ET DE LA
 ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN HET MONUMENTEN
 EN VAN DE VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du
 04-03-1999

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van
 04-03-1999

Copie certifiée conforme pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des
 Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et
 des Monuments et Sites,
 Nadine SOUGNÉ

De Minister-Voorzitter van de Brusselse
 Hoofdstedelijke Regering en Minister van
 Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling,
 Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE